

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 169

פרשת 'בא' - ה'תשפ"ד / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ד ח"א

מדוע כתוב 'בא' אל פרעה ולא 'לך' אל פרעה / מה הסיבה שהמכות חולקו לשתי פרשיות / המכות מכניעות את עשר הספירות של הקליפה / למה כתוב במכת ברד שבה נשלחו כל המגפות ללב פרעה / המוח מלך הראש, הלב מלך הגוף / במכת ברד הסתיימו המכות בקליפות שכנגד לב פרעה / מדוע דוקא קודם מכת ארבה פחד משה להיכנס לפרעה / הטעם שיש כח במכת ארבה להכות בראש הקליפה / הארבה עושה ניגון, וע"י ניגון מכניעים את ראש הקליפה / הגלויות יחזרו רק בזכות האמונה / ע"י ניגון האמונה תהיה הגאולה / מכת ארבה באה להכניע את הניגון הכפירה של פרעה / נפילת אלישע בן אבויה הייתה בגלל זמר יווני / איך ר' נתן כתב את שמו של אלישע בן אבויה בשמות הצדיקים / בתחילה לא רצון לדון את אלישע אחר בשמים / אלישע אחר סופר את צעדי סוסו תוך כדי לימוד / הגאונים כל הזמן צריכים להעסיק את המוח שלהם / אלישע אחר טעה בבת קול, וגם הוא יכל לעשות תשובה / ר' מאיר ור' יוחנן תקנו את אלישע אחר / הצדיקים יכולים לפסוק גן עדן או גיהנום / סיפור על הגאון מוילנא / המקום שלך ליד הבעש"ט או שתעבור דרך הגיהנום / רבינו אמר: העולם עדיין לא טעמו אותי / אפיקורסות הבאה מחלל הפניו אין לה תשובה בשכל אנושי / משה רואה את ר' עקיבא דורש תילי תילין של הלכות / משה ישב אצל ר' עקיבא לסוף שמונה שורות / הסודות לא יכלו עדיין להתגלות בזמן משה / זו תורה וזו שכרה? / השאלה ה"ל היא 'מהחלל הפניו' שאין עליה תשובה / המנגינה גבוהה מהדיבור - והיא כמו שתיקה שגבוהה מדיבור / כיצד המנגינה מרגיעה משאלות של חלל הפניו / גוף למצרים ורופא לישראל / להיזהר ממנגינות שאינם כשרות / ביאור נוסף ב'שנתן כך עלה במחשבה' / תיכף שכנעם לאדם איזה שכל בא לפניו שכל חדש עמוק יותר / החילוק בין שתי התורות של רבינו / טוב להיכנס לתפילה מתוך ניגון קדוש / אמונה - תפילה - ארץ ישראל - ניסים / הניסים הגדולים שבארץ ישראל / חילוק בין ניסים פרטיים לניסים לכלל ישראל / חילוק בין ניסים שע"י תפילה לבין ניסים שה' עושה מעצמו / ע"י אמת שמקבלים מהצדיקים מגיעים לאמונה / ע"י קבלת עצות מצדיק האמת מגיעים לאמת / גם דבקות בצדיקים היא ע"י מנגינה קדושה / שבעה שלבים מניגון עד ניסים

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעימה נעמי 'אל נא רפא נא לו'

מדוע כתוב 'בא' אל פרעה ולא 'לך' אל פרעה

א. פרשת 'בא' פותחת בדברי הקב"ה למשה רבינו (שמות י, א): "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרב". רבי שמעון בר יוחאי בזהר בפרשה (ח"ג דף לד.) שואל: למה כתוב, 'בא אל פרעה', הנה צריך לומר 'לך אל פרעה', ומה זה 'בא' ומתרחץ הזוהר (בתרגום ללשון הקודש): אלא שהכניס אותו הקב"ה תדרים אחר תדרים לתנין אחד עליון תקיף, שפמה דרגות משתלשלות ממנו. ומיהו? (ומשיב): 'סוד התנין הגדול'. ומשה פחד ממנו, ולא קרב אלא לאותם 'אורים', ואותן הדרגות שלו (שהן קליפות קטנות יותר), אבל ממנו (מפרעה בעצמו שהוא התנים הגדול) משה פחד ולא התקרב, משום שראה אותו משרש בשרשים עליונים (עד שהקב"ה אמר לו שהוא בעצמו יבוא איתו כביכול). אבל עדיין קשה מאוד, הרי כבר משה רבינו נכנס אצל פרעה כמה פעמים בכל מכה ומכה ולא פחד, ומה קרה שרק עכשיו לפני מכת ארבה פחד משה.

מה הסיבה שהמכות חולקו לשתי פרשיות

ב. ולפני שנתרץ על זה, נשאל עוד שאלה: מה הסיבה שעשר המכות נחלקו לשניים, שבע המכות הראשונות (דם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד) נכתבו בפרשת 'וארא', ושלושת המכות האחרונות (ארבה, חושך, בכורות) נכתבו בפרשת 'בא', (וכידוע דברי 'בעל הטורים' וז"ל: 'בא' עולה גימ' שלוש, ורמז לו הקב"ה: 'ג' מכות יביא עוד עליו'), ולמה כל עשר המכות לא נכתבו בפרשה אחת.

מבואר בזהר הנ"ל שמשה רבינו פחד מאוד ללכת אל פרעה, כי מילא עם היאורים שהם העבדים של פרעה - איתם משה יכול להסתדר, אבל להתעסק עם הקליפה של פרעה בעצמו - מזה משה מאוד פחד והקב"ה הבטיעח לשמה (יחזקאל כט, א): "הנני עליך פרעה

מלך מצרים התנים הגדול הרביץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתני" - דהיינו שהקב"ה בעצמו כיניע אותו. וכמו שאנחנו אומרים בהגדה של פסח: "אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ולא אחר וכו'" - ביציאת מצרים הקב"ה בעצמו הוצרך להילחם בקליפת מצרים הוא ולא מלאך ולא שרף.

המכות מכניעות את עשר הספירות של הקליפה

ג. ועכשיו נבאר מדוע התחלקו המכות לשתי פרשיות. והתשובה, כי עשר המכות - הן כנגד עשר הספירות. וכמו שיש עשר ספירות בקדושה, יש עשר ספירות בסטרא אחרא, שהזוהר קורא להן "עשרה בתרין תתאיין", (שהם הכתרים של טומאה והם קלפות אל התריס העליונים). ועשר המכות הם מסודרות לפי הספירות מלמטה עד למעלה: מכת דם כנגד המלכות של הקליפה. מכת צפרדע היא כנגד 'יסוד דקליפה', כינים הוד דקליפה, ערוב נצח דקליפה, 'דבר' תפארת דקליפה, שחין גבורה דקליפה, וברד כנגד חסד דקליפה. ואלו שבע המכות שכתובות בפרשת וארא. כלומר, שבפרשת וארא המכות היו כדי להכניע את השבע תחתונות של הקליפות.

למה כתוב במכת ברד שבה נשלחו כל המגפות ללב פרעה

ד. והנה לפני מכת ברד השביעית כתוב פסוק מענין (שמות ט, יד): "כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדך אל לבך ובעבדך ובעבדך תדע כי אין פמני בכל הארץ" - וקשה, מה הפשט שהקב"ה שולח דוקא במכת ברד את כל המגפות, והרי מכת ברד אינה סיוס המכות, היו עוד שלוש מכות אחרי מכת ברד. ועוד, מה זה הלשון: "את כל מגפתי אל לבך וגו'", וכי המכות היו בלב של פרעה? ולכאורה כמו שכתוב: "ובעבדך, ובעבדך", כך היה צריך לומר "בך ובעבדך ובעמך וגו'", ולמה נאמר "אל לבך", ומה הענין לומר שהמכות משתלחות אל ליבו של פרעה?

המוח מלך הראש, הלב מלך הגוף

ה. והביאור כך: יש לנו ראש שיש בו מח שהוא האיבר החשוב בגוף, ויש את הלב. המוח הוא מלך שמנהיג את האיברים שבראש: העיניים, האוזניים, האף, הפה וכו', הכל מקושר ישירות למוח. ואילו אברי הגוף מקושרים למוח רק דרך עמוד השדרה ולא ישירות. ולעומת זאת הלב הוא המלך של האיברים שבגוף, וכל האיברים בגוף מקושרים ללב שהוא המלך.

והחלוקה בין מוח ללב, היא החלוקה בקבלה של עשר הספירות לשתי קבוצות: א) ג' ראשונות - הן ג' הספירות העליונות שנמצאות בראש, והן: כתר, חכמה, ובינה. ב) שבע ספירות תחתונות, והן נמצאות בגוף. ב-ג' הספירות ראשונות בין של הקדושה ובין של הסטרא אחרא, העיקר זה המוח שהוא מלך האיברים שבראש, ואילו שבע ספירות התחתונות שבגוף - שם העיקר זה הלב.

במכת ברד הסתיימו המכות בקליפות שכנגד לב פרעה

ו. וזה מה שאומר משה רבינו בשליחות הקב"ה לפרעה בסוף פרשת וארא במכת ברד: "כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך וגו'" - ושאלנו מה הענין ב"אל לבך". אלא שיש שבע מכות בפרשת וארא, כנגד שבע התחתונות של הקליפה, שהמלך שלהן הוא הלב.

ע"י ניגון האמונה תהיה הגאולה

יא. אבל יש עוד מילה בפסוק "תבואי תשורי" – דהיינו על ידי שירים וניגונים תבוא הגאולה. וגם את זה מסביר רבינו (בתורה ס"ד אות ה), וז"ל: "תבואי תשורי מראש אמנה", 'מראש אמנה' דיקא, הינו בחינת אמנה עליונה זו – שהוא ראש לכל האמונות, וזה 'תשורי' דיקא, הינו הנגון והזמר השייך לראש אמנה זו כנ"ל. רבינו מסביר שם שלכל חכמה יש ניגון, ולאמונה יש את הניגון הכי גבוה, ועל ידי הניגון והזמר השייך לראש האמונה, ע"י נגאל.

מכת ארבה באה להכניע את הניגון הכפירה של פרעה

יב. וזה לעומת זה, גם בקליפה הכי קשה גם יש ניגון, ניגון של כפירה ואפיקורסות, וגם לפרעה שהוא בחינת 'התנים הגדול' יש לו ניגון שזה כוחו. וכדי לנצח אותו צריך את מכת ארבה שהיא בחינת ניגון. וכלשון של רבינו (סוף תורה ס"ד): וזה "הנני מביא מחר ארבה", ראשי תבות "א'כ'ן ר'יח' ה'יא ב'אנוש" – בחינת נגינה, שהוא בחינת רוח. הינו, שאז יתגלה הנגון והזמר של ראש אמנה כנ"ל, ועל ידו יתבטלו כל האפיקורסות, אפלו של חלל הפנוי, עכ"ל. והיינו שעל ידי מכת ארבה, היה את הניגון של האמונה, ובה התחילה הכנעה לפרעה בעצמו – בראשו.

כפילת אלישע בן אבויה היתה בגלל זמר יונו

יג. וקודם לזה (תחילת אות ה), רבינו מביא הוכחה שגם לאפיקורסות יש ניגון מיוחד, וכתב וז"ל: ואפלו חכמת האפיקורסות, יש לה נגון וזמר המיוחד לחכמה האפיקורסית. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תגינה טו): 'אחר מה הוי ביה – זמרא יוני לא פסק מפמיה, וכשהיה קם מבית המדרש, במה ספרי מינין נופלין ממנו, כי זה תלוי בזה, כי על ידי זמר הנ"ל שלא פסק מפיו, על ידי זה היו הספרי מינין נופלין ממנו, כי זה הזמר – היה מיוחד לזה האפיקורסית והמינות שהיה לו, עכ"ל. ואכן אלישע בן אבויה חטא והחטיא מאוד, עד שמואב בגמ' (תגינה טו). שיצא בת קול ואמר (ירמיה ג, יד) "שובו בניי שובבים" – חוץ מאחר.

איך נתן כתב את שמו של אלישע בן אבויה בשמות הצדיקים

יד. במאמר מוסגר – הרבה אנשים שואלים איך רבי נתן כתב את השם של אלישע בן אבויה בספר שמות הצדיקים? אבל באמת יש במשנה מימרא של 'אלישע בן אבויה' – בשמו ולא בכינוי של 'אחר', במשנה (אבות ד, כ) "אלישע בן אבויה אומר, הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על ניר חדש. והלומד זקן למה הוא דומה, לדיו כתובה על ניר מחוק". ואם כן, אפי' במשנה מוזכר מאמר שלו בשמו.

בתחילה לא רצון לדון את אלישע אחר בשמים

טו. וההסבר לזה: רבי מאיר התלמיד של אלישע 'אחר', תיקן את רבו. כתוב בגמ' (תגינה טו): שרבי מאיר אמר על עצמו: "מתי אמות ואעלה עשן מקברו"?... מה הפשט? כשנפטר 'אחר' נגזר עליו עונש קשה. כי מצד אחד אי אפשר היה לדון אותו מפני שהוא למד כל כך הרבה תורה, שאי אפשר היה לעשות לו שום דבר. אבל מצד שני הוא היה רשע ואי אפשר להכניס אותו לגן עדן, מה נעשה איתו –

וכך אומר הקב"ה לפרעה: עד עכשיו טיפלתי בלבך – נתתי לך מכות בלב, שהוא מלך השבע ספירות התחתונות גם בקליפה. אבל ה-3 המכות שהן בפרשת 'בא', זה כבר מכוון למוחין של פרעה, שהם המוחין של הקליפה. זה כבר לא ללב פרעה, זה לראש.

מדוע דוקא קודם מכת ארבה פחד משה להיכנס לפרעה

ז. ועכשיו מיושב היטב השאלה ששאלנו על הזוהר, שהזוהר ביאר שהטעם שכתוב 'בא אל פרעה' ולא 'לך אל פרעה', כי משה רבינו פחד, ואמר לו הקב"ה בא אני ואתה ביחד. ושאלנו מה היה עם המכות שהיו עד עכשיו, מדוע שם הלך משה בלי לפחד. אבל לפי הנ"ל התירוץ הוא, שכשנשלח משה רבינו להכות את שבע התחתונות של הקליפה על ידי השבע מכות הראשונות, והם נחשבים כנגד לב פרעה עמו ועבדיו, שהם רק בחינת "הרביץ בתוך יארו", שם לא פחד משה. אבל עכשיו ממכת ארבה, שהמכות הם כנגד המוחין של פרעה – המוחין של הקליפה, שזה 'סוד התנים הגדול' בעצמו, כאן כבר פחד משה, ואמר לו הקב"ה שהוא הולך עמו להכניע את ראש פרעה בחינת 'התנים הגדול'.

הטעם שיש כח במכת ארבה להכות בראש הקליפה

ח. ועכשיו ננסה להבין, מה מיוחד במכת הארבה שהיא הראשונה שמכניעה את הראש של הסטרא אחרא של פרעה. וכדי להבין נקדים את דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ד בסופה) שתיבת ארבה – ראשי תיבות הפסוק באיוב (לב, ח): 'א'כ'ן ר'יח' ה'יא ב'אנוש' [ונשמת שדי תבינס] – מה הקשר בין הפסוק הזה לארבה? הארבה הזה לא רק כיסה את עין השמש, אלא הארבה יש לו עוד דבר – שהוא מנגן בכנפיים שלו, רוב החגבים משמיעים קול, בעיקר כשבאים לטרוף אותם. אבל כאן הכוונה לביאור פנימי.

הארבה עושה ניגון, וע"י ניגון מכניעים את ראש הקליפה

ט. הפסוק 'א'כ'ן ר'יח' ה'יא ב'אנוש' – מדבר על רוח, רבינו מסביר כמה פעמים בליקוטי מוהר"ן (למשל בתורה נ"ד) שענין הנגינה זה קשור לרוח. כי כל הענין בלנגן ניגון, זה לברר את הרוח הטובה מתוך הרוח הנכאה. כל פריטה יוצרת הרעדה במיתר, שיוצרת אווירים שנכנסים לתיבת התהודה ומפיקים את הצלילים. ולכן רבינו אומר שניגון זה בחינת בירור הרוח הטובה – 'א'כ'ן ר'יח' ה'יא ב'אנוש' ראשי תיבות ארבה. כלומר 'ארבה' יוצר ניגון, ולניגון יש כח חזק. עד שיש מקומות שבהם לא יכולים לנצח שם עם דיבור, רק עם נגינה.

הגלויות יחזרו רק בזכות האמונה

י. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ז') שכל הגלויות יתאספו בזכות האמונה. כלומר, שכל מה שאנחנו עדיין נמצאים בגלות ועדיין אין לנו גאולה זה בגלל שיש לנו עדיין חיסרון באמונה. הגמ' ביומא (דף ט) אומרת שבית המקדש הראשון חרב בגלל עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים, ובית המקדש השני בגלל עוון שנאת חנם. אמנם מה שמעכב את הגאולה, אחרי שכבר קיבלנו את העונש והזיכוכ בגלות, על זה אומר רבינו שזה חיסרון באמונה. ורק על ידי אמונה ניגאל, וכמו שכתוב (שיר ד, ח): "תבואי תשורי מראש אמנה" – איך נבוא לארץ ישראל ונגאל על ידי אמונה.

ר"מ, ויש את רב, ואחר כך רבי יוחנן. וכשהגיע רבי יוחנן ואמר: "גבורתא למיקלא לרביה?" וכי זה חכמה לשרוף את הרב שלך? ולכן רבי יוחנן אומר על עצמו: מתי אמות ואני אכבה עשן מקברו של אחר, דהיינו שר' יוחנן מוציא את אחר מהגיהנום ומכניס אותו לגן עדן. ובאמת כך הוא עשה.

הצדיקים יכולים לפסוק גן עדן או גיהנום

כ. נתבונן מה זה הכוח של הצדיק, רבינו אומר בספר המידות (צדיק את נ"ד), וז"ל: הצדיק בְּדַבְרוֹ – יְכוּל לְפַסּוֹק לְזֶה גֶן עֵדֶן וְלְזֶה גֵיהֶנוֹם. יש כוח גדול לצדיק שהוא יכול לפסוק לאדם גן עדן או גיהנום, לר' מאיר היה כח לפסוק לאחר גיהנום, ולר' יוחנן היה לו כח לפסוק לו גן עדן, מאוד מתחשבים בדברים של הצדיק שם בשמים. צריך לזכור את זה כי מי שקשור לצדיק האמת בעולם הזה, הוא יכול להיות לו לעזר בשמים, רק שיהיה לו את הזכות לקרוא לו, אם הוא זוכה להביא אותו שיעזור לו, הוא מסודר בשמים. ולכן גם אלישע בן אבויה נמנה בתוך שמות של צדיקים, מכיון שבסוף היה לו תיקון, שנעשה ע"י רבי מאיר ורבי יוחנן והוא זכה לעלות לגן עדן.

סיפור על הגאון מוילנא

כא. הבאנו את הגמ' שלא היו יכולים לדון את אחר בגלל שהוא למד הרבה תורה, בילדותי שמעתי סיפור דומה על הגאון רבי אליהו מוילנא שהיה צדיק עצום (את הסיפור הזה לא מצאתי כתוב, אבל כך מספרים, ושמעתי אותו בעוד שהייתי ילד בבית ספר מהמורה שלי, לכן אני לא לוקח אחריות עליו), ומסופר כשהגאון בא לבית דין של מעלה, אמרו לו: אתה צדיק גדול מאוד, אין לך שום חטא ועוון. אבל יש לך דבר אחד לא בסדר, והוא: שחלקת על הבעל שם טוב הקדוש. נכון שבעולם הזה אתה 'לשיטתך' חשבת שהבעל שם טוב טועה בדרך ובהשקפה שלו, והאמת שההשקפה והדרך שלך הם הנכונים, ולכן חלקת עליו והתנגדת עליו והכל עשית לשם שמים, אבל פה זה עולם האמת, וכאן זו האמת, שהבעל שם טוב הוא קודש קודשים, והוא אחד מחמישה צדיקי הדורות, שהוא נשמת משה רבינו ממש, ואם כן אתה חלקת על צדיק האמת.

המקום שלך ליד הבעש"ט או שתעבור דרך הגיהנום

כב. ובשמים אמרו ל'גאון': "מגיע לך עונש, ותבחר לך איזה עונש מה שאתה רוצה, או שהמקום שלך בגן עדן יהיה ליד הבעל שם טוב (שבעצם זה שבר גדול, רק שהגאון היה בר פלוגתא לבעל שם טוב), או שתעבור דרך הגיהנום". והגאון עדיין החזיק בדעתו ששיטתו לא מתאימה עם השיטה של הבעל שם טוב, ולכן הוא לא רצה לשבת בגן עדן ליד המקום של הבעל שם טוב, ובחר לעבור דרך הגיהנום. אבל אז – כשהעבירו את הגאון דרך הגיהנום, באו מיד כל מאות ואלפים ומיליונים של דפי גמרא שהוא למד, ועמדו כמו קיר וחסמו בינו ובין הגיהנום, הוא עבר ולא הרגיש את הגיהנום בכלל, והכל רק בזכות התורה והאין סוף דפי גמרא שהוא למד.

ה'גאון' מוילנא היה משהו מאוד פלאי. מסופר על הגאון מוילנא שבגיל 12 הוא למד בלילה אחד בלילה שמחת תורה את מסכתות זבחים ומנחות (שהן מהמסכתות הקשות בש"ס) וזה דבר שלא נתפס כמה גאונות היתה לו כבר שהיה קטן, עד שהלך ונעשה לגאון של כל

שישאר ככה. וזה הכי גרוע כשבן-אדם תלוי בין שמים וארץ, לא גן עדן ולא גיהנום.

אלישע אחר סופר את צעדי סוסו תוך כדי לימוד

טז. רבי מאיר היה התלמיד של אלישע בן אבויה, והגמרא מספרת שאפילו בשבת כשאלישע היה רוכב על הסוס, רבי מאיר הולך אחריו כדי ללמוד תורה, והוא היה אומר לו גמרות ומשניות והלכה למשה מסיני, ופלפולים בתורה, ואומר לו את הכל בעל פה בזמן שהוא רוכב על הסוס בשבת. ותוך כדי הרכיבה אומר אלישע אחר לר' מאיר: ר' מאיר אתה מדי שקוע בלימוד, אבל אני ספרתי את הצעדים של הסוס עוד שנייה אנחנו עוברים תחום שבת, אז תחזור אחורה, שלא תעבור על חילול שבת. עם כל התורה העמוקה שהוא לימד את ר"מ, תוך כדי אלישע הצליח גם לספור את הצעדים של הסוס, וידע לפי הצעדים שלו שהגיע תחום שבת.

הגאונים כל הזמן צריכים להעסיק את המוח שלהם

יז. זו אחת הבעיות של הגאונים שהם כל הזמן צריכים להעסיק את המוח, ואחד הדברים שהם מעסיקים אותו זה כל הזמן לספור ולספור, או כל מיני שינונים של מספרים וכו'. אני זוכר שהיה לנו ילד בכיתה בבית ספר שהיה גאון מאוד גדול, כשהיה כבר בכיתה ז' כל פסוק בתנ"ך שהיית אומר לו תוך שנייה או שתיים היה אומר לך איזה ספר ואיזה פרק ופסוק נמצא הפסוק הזה. אני גם שמעתי אותו נבחן על שלושים דפי גמ' בעל פה מילה במילה בכמה שעות במהירות עצומה. אבל הוא היה כל הזמן סופר מספרים וכל מיני דברים שהוא רואה. הוא היה יודע לומר לך כמה צעדים יש מהבית עד בית הספר, וכמה מפה עד שם וכו', ככה זה גאונים... הם גם קצת סובלים מהגאונות שלהם.

אלישע אחר טעה בבת קול, וגם הוא יכל לעשות תשובה

יח. גם אלישע בן אבויה היה גאון גדול מאוד, וידע להזהיר את ר"מ על תחום שבת, תוך כדי עומק העיון הוא גם ספר את צעדי סוסו ומדד את התחום. ואז ר' מאיר ענה לו תשובה חכמה: "כמו שאמרת לי חזור לאחורי אף אתה חזור כך..." רק אני הרי גם אתה יהודי ותזכה לחזור. אמר לו אלישע: "כך שמעתי מאחורי הפרגוד "שובו בְּנֵי שׁוֹבְבִים" – חוץ מאחר. וזה מה שגרם לאלישע ללכת ולעשות חטאים. וכבר כתוב שזה היה הניסיון של אלישע שהשמיעו לו שכאילו אין לו סיכוי לחזור בתשובה – רק בשביל הניסיון, אבל בודאי שלפי האמת גם 'אחר' יכל לחזור בתשובה. רק שיש כאלה שכל כך חטאו שאומרים להם כביכול מהשמים שלא מקבלים אותם בתשובה. אבל באמת, אין כזה דבר, אין יהודי שלא רוצים אותו.

ר' מאיר ור' יוחנן תקנו את אלישע אחר

יט. 'אחר' נפטר בלי תשובה, ורבי מאיר אמר כשהוא ייפטר מהעולם הוא לוקח אותו ושם אותו בגיהנום, ומעלה עשן מקברו, כדי שיהיה לו תיקון. ואלישע היה בגיהנום כ-150 שנה, והוא היה במדור כזה עמוק עד שהיה עולה עשן מקברו. וזה בדיוק מה שרבי מאיר אמר על עצמו 'מתי הוא ימות ויעלה עשן מקברו של אחר', שאני אכניס אותו לגיהנום במדור הכי קשה, עד שיעלה עשן מהקבר שלו. אחרי זה הגיע רבי יוחנן, שהיה בערך שלוש דורות אחרי רבי מאיר. יש ביניהם את רבי שהוא ראה את רבי מאיר מאחוריו בסוף ימיו של

הסודות לא יכלו עדיין להתגלות בזמן משה

כזו. ולמה? כי הסוד של תילי תילין של הלכות התגלה רק בזמן רבי עקיבא, ולא התגלה בזמן משה. וזה גם הטעם שמשה רבינו הוצרך לבוא בעיבור בתנא רבי שמעון בר יוחאי, כדי לזכות בעצמו למדרגה של תורת הנסתר, מה שעדיין לא יכל להתגלות בחייו. ובגלל זה רבי שמעון בר יוחאי התפאר שהוא במדרגה יותר גבוהה ממשה בעצמו, כמפורש בזוהר (באדרא רבא דף קלב:) ש"משה רבינו וימשה לא ידע פי קרן עור פניו" (שמות לד, כד), כי הוא לא השיג את הסודות הנסתרים האלה, ורבי שמעון בר יוחאי ידע שקרן עור פניו, כי הוא השיג את הסודות הנסתרים של התורה. ורבו של רבי שמעון בר יוחאי, זה רבי עקיבא, רשב"י למד את כל תורתו מרבי עקיבא, לכן משה רבינו אומר לא מצליח להבין את תורת רבי עקיבא.

זו תורה זו שכרה?

כת. וממשיכה הגמ': משה רבינו ממשיך ואומר לקב"ה: אמר לפניו: רבש"ע הראיתיני תורתו (של ר' עקיבא) הראני שכרו... אמר לו הקב"ה חזור לאחורידך, וראה (משה) ששוקלין את בשרו של ר' עקיבא במקולין, אמר לפניו: רבש"ע זו תורה זו שכרה? א"ל: 'שתוק כך עלה במחשבה לפני'. כש"משה ראה שקלו את בשרו של ר' עקיבא במקולין (באטלין), כי הרומאים הרשעים והאכזרים חתכו מרבי עקיבא חתיכות בשר ומכרו את בשרו בשוק לפי משקל השם ירחם, ומשה כמובן שלא יכול לסבול את זה, וצעק להקב"ה: 'זו תורה זו שכרה?' והקב"ה לא עונה לו, רק אומר לו לשתוק.

השאלה הנ"ל היא 'מהחלל הפנוי' שאין עליה תשובה

כט. השאלה הזו: 'זו תורה זו שכרה', היא שאלה מהחלל הפנוי, אי אפשר לענות לאדם כל עוד שהוא חי – אפילו למשה רבינו – תשובה על שאלה כזו שהיא באה מהחלל הפנוי – שזו בחינת 'אפיקורסות שאין עליה תשובה'. ולכן אומר לו הקב"ה למשה: "שתוק, כך עלה במחשבה לפני", אין כאן תשובה שאפשר להבין אותה בשכל ובדיבורים אנושיים, אלא רק על ידי שתיקה.

המנגינה גבוהה מהדיבור – והיא כמו שתיקה שגבוהה מדיבור

ל. שתיקה זה כמו מנגינה. ולמה? כי הרי שתיקה יותר גבוהה מהדיבור כמו שכתוב (פרקי אבות ג, יג): "סִגְיָ לְחֻמְהָ, שְׁתִּיקָה", כלומר למעלה מהחכמה שהיא ה'סיג' בחינת 'כתר' זו שתיקה. וכעין זה בגמ' במגילה (דף יחא): "רב דימי אמר: אמרי במערבא: 'מילה בסלע שתיקה בשניים". וכן מה שיותר גבוה מהדיבור – זה הניגון, והראיה לכך, שבתוך מנגינה אחת אפשר להכניס את כל הדיבורים שבעולם, כי המנגינה היא גבוהה מאוד. ולכן בחסידות מאוד חשוב הענין של הניגונים, ולכן אצל החסידים עושים הרבה ניגונים בעיקר ללא מילים. מכיון שהמילים הם מצמצמות את הניגון, אבל כששרים ניגון בלי מילים הוא אין סופי].

כיצד המנגינה מרגיעה משאלות של חלל הפנוי

לא. הכח של המנגינה של האמונה, הוא כשאתה שומע את המנגינה הזאת, המנגינה הזו בעצמה גורמת כזו דבקות עד שאתה מרגיש אלוקות בלב שלך, וזה משהו נפלא שנקרא 'ניגון האמונה'. וברוך השם היום יש הרבה ניגונים קדושים, שמחזקים באמונה. לפני כמה

הגאונים, והוא היה ממש איש פלא. כשהיה ילד בגיל 5 הוא היה מסביר לזקנים בוילנא את הלכות קידוש החדש של הרמב"ם.

רבינו אמר: העולם עדיין לא טעמו אותי

כג. הזכרנו 'שכל חכמה יש לה זמר וניגון', רבינו אומר בחיי מוהר"ן (אות ש"מ) וז"ל: 'העולם לא טעמו אותי פלוס עדיין, אלו היו שומעין רק תורה אחת שאני אומר עם הנגון והרקוד שלה, היו פלם בטלים פבטול גמור וכו', ע"כ. נתאר לעצמנו את רבינו אומר תורה בניגון, רוקד ומנגן בכינור, זה תענוג עד כלות הנפש רק לחשוב על זה, קל וחומר לראות את רבינו מנגן ומרקד. בעזרת השם זה יהיה מהשכר שלנו בגן עדן – לשמוע את רבינו אומר תורה עם הניגון והרקוד שלה, אנחנו מייחלים לשכר הזה מאוד.

אפיקורסות הבאה מחלל הפנוי אין לה תשובה בשכל אנושי

כד. והכח של הניגון הקדוש הזה, הוא לעשות גאולה 'תבואי תשורי מראש אמנה', והגאולה תלויה גם בביטול האפיקורסות. ורבינו מסביר בתורה ס"ד הנ"ל שיש שני סוגי אפיקורסות, יש אפיקורסות שיש עליה תשובה, שיש דיבורים איך להשיב עליה, כי היא באה מחכמות חיצוניות. אבל יש אפיקורסות גרועה יותר, כי היא באה מהחלל הפנוי, והיא שאלות שבאמת אין עליהם תשובה, כלומר שאין בשכל האנושי לתת להם תשובה, אע"פ שבאמת אינם שאלות כלל, רק שהשכל שלנו מוגבל. שם למעלה, כולנו מיד נבין שלא היתה שום שאלה. ולכן כאן אסור לנו להתעסק עם השאלות האלו, אלא רק לשתוק, ולנגן ניגונים של אמונה.

משה חאה את ר' עקיבא דורש תילי תילין של הלכות

כה. את השתיקה על שאלות שאין עליהם תשובה לומד רבינו ממה שאמר הקב"ה למשה (מנחות כט): 'שתוק כך עלה במחשבה'. מובא בגמ' (סו) "בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות [שאלו סודות התורה שלא נתגלו בבידור למשה]. אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ירך ולגלות את הסודות האלו, אמר לו הקב"ה למשה: אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות אמר לפניו: רבש"ע הראהו לי אמר לו: 'חזור לאחורידך'. הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו (של משה), כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך? אמר להן הלכה למשה מסיני – נתיישבה דעתו, ע"כ. כי הבין שכל הסודות של ר' עקיבא הכל רמוז בתורה שהוא קיבל מסיני, רק שהוא יודע לקשור 'כתרי אותיות', דהיינו איך לדרוש את התילי תילים של הלכות מתוך התורה.

משה ישב אצל ר' עקיבא לסוף שמונה שורות

כו. ומה זה ש"משה רבינו ישב בסוף שמונה שורות? פעם ככה היו מושיבים את סדר התלמידים, התלמידים הטובים והכי גאונים יושבים בשורה הראשונה מול הרב, תלמידים שקצת פחות ברמה שלהם בשורה שנייה, ופחות מזה בשורה שלישית ואחר כך רביעית ואח"כ חמישית וכו'. ומשה התקבל לפי הרמה שלו רק לשורה השמינית, וגם שם הוא לא הבין את התורה של רבי עקיבא.

לך אדם כמו ר' עקיבא ואתה נותן תורה על ידי, תתן אותה על ידי ר' עקיבא, ואמר לו הקב"ה 'שתוק כך עלה במחשבה'.

ואומר רבינו וז"ל: וְלְכַאֲזֵרָה קָשָׁה, מִה אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁתֵּן וְכוּ, הֲלֹא כָּבֵד אָמַר הַקָּשָׁיָא, וּמִה זֶה שֶׁתִּיקָה, מֵאַחַר שֶׁכָּבֵד הַקָּשָׁה מִה שֶׁהִקְשָׁה. אֲךָ תִּכְרַף בְּשִׂאֵמַר מִשֶּׁה הַקָּשָׁיָא, נִפְלַ בְּשִׁבְלוֹ תִּירוּץ עַל הַקָּשָׁיָא. אֲךָ אִם הָיָה אוֹמֵר אֶת הַתִּירוּץ, הָיָה נִכְנָס בּוֹ מִקִּיף אַחַר, וְהָיָה בָּא עַל קָשָׁיָא יוֹתֵר חֲזָקָה וְרַחֲבָה מִבְּתַחֲלָה. עַל כֵּן אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ 'שֶׁתֵּן' – עַל הַתִּירוּץ, הֵינּוּ שִׂישִׁיתֶךָ וְלֹא יִגְלֶה אֶת הַתִּירוּץ, בְּדִי שֶׁלֹּא יָבוֹא עַל קָשָׁיָא יוֹתֵר חֲזָקָה מִבְּתַחֲלָה. וְזֶהוּ 'כֶּף עָלָה בְּמַחְשָׁבָה', הֵינּוּ שֶׁתִּכְרַף בְּשִׂמְגָלִין אֶת הַשֶּׁבֶל הַפְּנִימִי, אֲזִי עוֹלָה בְּמַחְשָׁבָה שֶׁכָּל אַחַר חֲדָשׁ, בִּי נִכְנָס מִקִּיף אַחַר לְפָנִים, וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְשֶׁתֵּן, בְּדִי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְמִקִּיפִים שָׂאִין צָרִיכִין לְהַשִּׁיגֵם כְּנִל, וְזֶהוּ 'שֶׁתֵּן, כֶּף עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, עִכ"ל.

תיכף שנכנס לאדם איזה שכל בא לפניו שכל חדש עמוק יותר

לה. פירוש, בכל פעם כשאדם מקבל תשובה לשאלה, מיד הוא מגיע לשלב הבא, כי הוא שאל שאלה וענו לו תשובה, והשלב הבא אחרי התשובה, זה יהיה שאלה חדשה. ולכן מיד כמשה שאל את השאלה, התנוצצה לו בראש תשובה. ואומר לו הקב"ה 'שתוק, אל תגיד את זה, כי אם תגיד את התשובה שהשגת במחשבה, אז תגיע לשאלה יותר קשה, ואז כבר לא תוכל להשיג תשובה. ולכן עצור מיד ותשתוק, ואל תגיד את התשובה שעלתה בראשך.

החילוק בין שתי התורות של רבינו

לו. וזה מאוד יפה, כי לפי הפירוש הראשון של רבינו בתורה ס"ד: 'שתוק כך עלה במחשבה' – תשתוק כי אי אפשר לך להשיג תשובה, כלומר שמה נשאר בלי תשובה. והפירוש השני לפי רבינו בתניינא ז': מה שנאמר למשה 'שתוק': הכוונה שאל תוציא בפה את התשובה שקיבלת, כדי שלא תבוא לך עוד שאלה, אבל אם תוציא את התשובה בפה, ותוציא את השכל הפנימי, אז מגיע השלב הבא שבאה לך עוד שאלה חדשה, והשאלה הבאה תהיה בעיה גדולה מאוד, כי לא תצליח להתעסק עם כאלה מקיפים קשים. ולפי התירוץ הזה, משה כן השיג את התשובה לשאלה, רק ה' ייעץ לו שישתוק מלומר את התשובה בפה, כדי שלא תולד שאלה חדשה.

טוב להיכנס לתפילה מתוך ניגון קדוש

לוז. טוב כל פעם לפני התפילה להתחיל את התפילה עם ניגון, ובאמת ככה היו נוהגים הצדיקים שהיו יושבים לפני התפילה, והם לא היו מגיעים לבית הכנסת כשמתחילים את התפילה, אלא הרבה קודם התפילה, כמובא בגמ' בברכות (דף ל'): חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיכוונו ליבם לאביהם שבשמים". ואפילו ששעה זה קשה היום לבוא לפני התפילה ולהתכונן, מ"מ העיקר שיהיה איזה פרק זמן קודם התפילה: 10 דקות או אפילו 5 דקות – העיקר להיות מעשרה הראשונים, ואז אתה מתעטף הטלית ומניח את התפילין בנחת, ומנגן לעצמך איזה ניגון משמח, ומתבונן על התפילה שאתה הולך להתפלל, על הזכות שיש לך לדבר עם בורא עולם, אתה קורא פרשת 'קדש לי' של התפילין, ואם יש זמן יאמר 'תיקון הכללי לפני התפילה וכו', וכל הקרבנות בנחת מילה במילה, תפילה כזו היא ממש 'ענין אחר'.

זמן היה את ההילולא של אדמו"ר הזקן 'בעל התניא', שחיבר את הניגון 'ארבע בבות' – כל מי שומע אותו ממש מרגיש תוך כדי הניגון קדושה עצומה, כי הניגון הזה מחבר אותך בדבקות להשם יתברך. יש את 'אפרים ניגון' 'ניגון היראה' של רבינו נר' נתן הליביש על זה את המילים של 'מעין עולם הבא' כדי שלא ישכח הניגון. כששרים אותו מרגישים עוד ועוד דבקות עצומה. ומסופר שפעם רבינו יחד עם רבי חייקל שהיה איתו ניגנו את הניגון הקדוש 'ניגון היראה' במשך לילה שלם. רבינו זכה להשיג השגות עצומות רק מהניגון הקדוש הזה. וענין של הניגון הקדוש של האמונה הוא מסיר מעליך על כל הקושיות על ידי דבקות בה'. מנגנים ניגונים, ונדבקים בקדושה עליונה, ואז לא איכפת לי ולא קשה לי שום קושיות.

נגוף למצרים ורפוא לישראל

לב. ולפי' כמו שמכת ארבה הכניעה את האפיקורסות של פרעה, הכניעה את 'התנים הגדול' שאפילו משה רבינו פחד ממנו. וזה עשה רפואה לישראל, כתוב בפסוק (ישעיה יט, כב) "וְנִגַּף ה' אֶת מִצְרַיִם נִגַּף וְרְפוּאָה וְהִגְמַ' בְּמִגִּילָה (דף יג:) דורשת 'נגוף למצרים ורפוא לישראל', כלומר כל מכה שהוכו בה מצרים נרפאו בה ישראל. המצרים הוכו בארבה, וישראל שמעו מארבה את הניגון, כמו שדרש רבינו את הראשי תיבות של 'ארבה' – 'א'כ'ן ר'וּחַ ה'ז'א ב'אָנוּשׁ" – בְּחִינַת נְגִינָה. ועי"ז ישראל התחזקו מאוד באמונה.

והדבר הזה צריך לחזק אותנו כי אנחנו רואים בעולם הרבה פעמים דברים קשים באמונה שמבלבלים אותנו, כמו השאלה למה 'צדיק ורע לו רשע וטוב לו', וכל מיני שאלות על הקב"ה ועל ההנהגות הקדושה, וכל זה הוא אפיקורסות שאין עליה תשובה, שאלות שבאות מחלל הפנוי. ומה שאנו צריכים לעשות כדי לעבור אותם בהצלחה, זה רק על ידי שתיקה, ולשמוע ניגון קדוש, וכך לבטל את כל האפיקורסות.

להיזהר ממנגינות שאינם כשחות

לג. עכשיו שהבנו כמה גדול כח הנגינה בקדושה, יש לנו להבין שגם הכח של הנגינה שבסטרא אחרא הוא גדול מאוד, אם ח"ו שומעים מנגינות לא כשרות מיד מרגישים התקררות ביראת שמים, וצריך לבדוק שהמנגינה באה ממנגן כשר, ולא ח"ו ממנגן רשע, כי הניגון ממנגן רשע מרחיק את האדם מה' (כמבואר בתורה ג'). לגבי הסגנון של המנגינות הכשרות, לצערנו היום הכניסו סגנון מודרני קופצני למוזיקה החרדית, שהיא ממש לא מוזיקה חסידית, פעם המנגינות היו מנגינות רגועות של דבקות ויראה שמרגיעות את הנפש, וכן ניגונים שמחים של שמחה אמיתית, גם היו שומעים שם כלי נגינה אמיתיים כינור וקלרינט וגיטרות וכו' ולא כמו היום מוזיקה סינטיטית דיגיטלית, ומנגינות מקפיצות שמשגעות את מוח האדם ימינה ושמאלה, ולא נותנות רגיעות, אלו מנגינות של פירוד, שיכולות להכניס לאדם כפירה ואפיקורסות, ולכן להיזהר מאוד ממנגינות כאלו, ובפרט משירים לועזים, ושירים טמאים ה' ירחם.

ביאור נוסף ב'שתוק כך עלה במחשבה'

לד. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה ז' אות) עוד ביאור מהו מה שהקב"ה אמר למשה 'שתוק כך עלה במחשבה', אמנם שם כתב רבינו את הביאור על השאלה הראשונה של משה, ששאל שם שיש

אמונה – תפילה – ארץ ישראל – ניסים

הענין של אמונה זה שאי אפשר להבין ולהסביר את זה בשכל, כמו שרבינו אמר: "במקום שבו נגמר השכל – שם מתחילה האמונה". והשיטה לקבל את האמונה גם במקום שאין תפיסה של שכל, זה רק ע"י האמת, כי אם נתבונן באמת על ההנהגה שבה הקב"ה מנהיג את העולם, ותרצה להיות אמיתי, ישר תבין שיש בורא לעולם. אנשים חכמים – כמה פרופסורים ומדענים, שהיתה להם אמת, הם הגיעו לבד למסקנה שיש בורא לעולם. כל מדען אמיתי שלא משקר את עצמו, ככל שהוא חוקר יותר באפיקורסות שיש לה תשובה, הוא מצליח לגלות את זה. המדען המפורסם אלברט איינשטיין הגיע רק מתוך המדע, לאמונה ברורה שיש בורא לעולם, וזה על יד אמת.

ע"י קבלת עצות מצדיק האמת מגיעים לאמת

מג. ואיך מגיעים לאמת? אומר רבינו ע"י שאתה שומע עצות מצדיקים. כל עצה שאתה שומע מצדיק ומקיים אותה, אתה זוכה לאמת, כי על הצדיק נאמר (ירמיה ב, כא): "וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שָׂרֵךְ פְּלִיאָה זָרַע אֱמֶת". רבינו מסביר: עצה זה טיפת מוח, וכשאתה מקבל עצה מהצדיק, אתה זוכה ליחוד בקדושה בינך לבין צדיק.

כשאדם לוקח ספר ליקוטי עצות, ומנסה להבין ולקחת לעצמו עצות שמדברות אליו שהוא יכול לקיים אותם בקלות, ולהתנהג על פי העצות האלה בעבודת השם שלו, אזי כל עצה ועצה שהוא משיג, זה עוד יחוד בצדיק האמת – בעל העצה, ועל ידי זה אתה מקבל ממנו את המעלה של האמת.

גם דבקות בצדיקים היא ע"י מנגינה קדושה

מד. וכדי להיות דבוק בצדיקים זה ע"י מנגינה – כי מנגינה גורמת דבקות, כמו שכתב רבינו בלקוטי מוהר"ן (תורה רל"ז), וז"ל: וְזֶה שְׂאֵמְרָה לְאֵה "הַפֶּעַם יִלְוֶה אִישֵׁי אֱלֹהִים" (בְּרֵאשִׁית כט, לד), שְׂעִתָּה הַפֶּעַם שְׁנוֹלֵד לוֹ, שְׂעֵל יְדוּ בְּאֵ פְחִינַת הַנְּגוּן וְכִלִּי שִׁיר לְעוֹלָם, "הַפֶּעַם יִלְוֶה אִישֵׁי אֱלֹהִים" – בְּנֹדְאִי, כִּי הַתְּחַבְּרוֹת שְׁנֵי דְבָרִים, הוּא עַל יְדֵי נְגוּן וְכִלִּי שִׁיר, עֵבֶל.

שבעה שלבים מניגון עד ניסים

מה. ונסכם לעצמנו את הסדר של הדברים בצורה של סולם. א. השלב הראשון: כשאדם מנגן ניגון שהצדיק חיבר, המנגינה גורמת לו לדבקות, (ולכן הצדיקים הגדולים חיברו ניגונים, ועשו כוונות וייחודים שניגונים האלה שכל מי שינגן אותם יקבל הרהורי תשובה), ואדם זוכה להידבק בצדיק שחיבר את המנגינה של האמונה. שלב שני – שמיעה וקיום העצות של הצדיק. שלב שלישי: זוכה לאמת. שלב רביעי: זוכה לתפילה פשוטה וברורה בקדוש ברוך הוא. שלב חמישי – זוכה לתפילה בכוונה. שלב שישי: זוכים להרגיש את קדושת ארץ ישראל, ואנחנו כאן בארץ ישראל אבל לא תמיד מרגישים את קדושת ארץ ישראל. שלב שביעי: בארץ ישראל זוכה על ידי תפילתנו לעשות ניסים ומופתים. ה' יזכנו, אמן.

שבת שלום – עריכה: ליאור גבע

לח. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ז) שיש ד' בחינות שוות. והן: א. 'אמונה'. ב. תפילה. ג. ארץ ישראל. ד. ניסים. ארבע בחינות האלו הם לפי הסדר הזה. קודם כל כדי להתפלל צריך שתהיה לך אמונה, ואז התפילה היא בחי' אמונה, כמו שכתוב אצל משה (שמות י"ב): "וַיְהִי יְדִיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ", ומתרגם התרגום: "וַיְהִי יְדוּהֵי פְרִיסָן בְּעָלוֹ" – פרוסות בתפילה. והדבר הראשון שצריך כדי להתפלל כראוי, זה להאמין באמונה שלמה בהקב"ה, שהוא יכול ורוצה לתת לי את השפע, וגם להאמין שיש בכח של התפילה שלי אף שאני איך שאני – להתקבל. ואז אם אדם זוכה להיות בארץ ישראל, או שהוא צדיק כזה גדול שמושך אליו קדושת ארץ ישראל, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה ק"ט) על הפסוק (תהלים לז, כט) "צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ", שצדיקים במקום קבורתם גם בחוץ לארץ, הוא קדוש בקדושת ארץ ישראל. וגם כשהם חיים, הם מושכים אליהם קדושת ארץ ישראל, כמו על ידי מחיאת כפיים בתפילה.

הניסים הגדולים שבארץ ישראל

לט. גם הניסים שייכים רק לארץ ישראל, וכמו שרואים היינו אלפיים שנה בגלות, ועם ישראל יושבים כ-80 שנה בארץ ישראל, כמה ניסים ונפלאות שעשה איתנו הקב"ה בכל השנים, "עַל נְסִיךְ שְׂפָכָל יוֹם עֲמֻנָה, וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׂפָכָל עֵת, עָרַב וּבָקַר וְצִהָרִים. הַטּוֹב, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ" – המציאות שרואים כאן ניסים אין סופיים לאורך כל השנים. רק השבוע ביום ראשון הזה היו מכוונים כ-40 טילים לנתיבות ה' ישמור, מספיק טיל אחד שח"ו היה פוגע בכל הרבבות שהיו שם בנתיבות. וברוך השם שהצליחו למצוא את כל הטיילים שהמחבלים החביאו, והשמידו אותם. וזה כמובן בזכות הצדיק ה'בבא סאלי' הקדוש, שיום ד' שבת זה היום שלו.

חילוק בין ניסים פרטיים לניסים לכלל ישראל

מ. אבל עד שלא הגענו כאן לארץ ישראל, היהודים סבלו בגלות מאוד קשה, ולא ראו כל כך הרבה ניסים ונפלאות כמו שבארץ ישראל. אמנם היו המון ניסים ונפלאות פרטיים, הרבה צדיקים עשו ניסים, גם ה'בבא סאלי' ורבי יעקב אבוחצירא זיע"א בעצמם עשו ניסים גם במרוקו, הבעש"ט הקדוש ושאר הצדיקים עשו אין סוף ניסים. אבל הקושי הוא בנסים לכלל הציבור, שזה דבר יותר קשה, שרואים אותו בעיקר בארץ ישראל.

חילוק בין ניסים שע"י תפילה לבין ניסים שה' עושה מעצמו

מא. וזה שרבינו הקדוש אומר (ליקוטי תורה ז) שרק ארץ ישראל היא המקום של הניסים הגדולים ולא במצרים – שהיא נגד הניסים. נכון שבמצרים ראינו עשר מכות, אבל אלו נסים שהקב"ה עשה מרצונו מלמעלה למטה, אבל לעורר ניסים מלמטה, שנתפלל ונקבל ניסים – זה שייך לארץ ישראל, או כשצדיקים מושכים קדושת ארץ ישראל לחוץ-לארץ.

ע"י אמת שמקבלים מהצדיקים מגיעים לאמונה

מב. העיקר מתחיל מאמונה, רק שכדי להגיע לאמונה צריך שתהיה לך מדת ה'אמת'. רבינו מסביר: כיון שאמונה היא למעלה מהשכל, איך יהיה אפשר להשיג אמונה, הרי היא למעלה מטעם ודעת, וכל